

آیین شش در آفرینی
نگاهی به نوص سربللی و نوبه پردازی

سید محمدی حسینی رکن آبادی

انتشرا آرام دل

حسینی رکن آبادی، سید مهدی، ۱۳۳۳.
آیین شور آفرینی «نگاهی به نوحه سرایی و
نوحه پردازی» / سید مهدی حسینی رکن آبادی. -
تهران: نشر آرام دل، ۱۳۹۴.

۳۲۶ ص. ISBN 978-964-199-268-4

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. نوحه سرایی - - تاریخ و نقد. ۲. نوحه سرایی.
۳. موسیقی مذهبی ۴. شعر مذهبی فارسی - - ایران
- - تاریخ و نقد.

۱۳۹۴ ۵۲۹ ح / PIR۴۰۷۱ ۸۱/۶۲۰۸

کتابخانه ملی ایران ۳۹۶۲۶۹۳

آیین شور آفرینی
سید مهدی حسینی رکن آبادی

ناشر: آرام دل ✧ صفحه آرا: مهدی حسینی
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴ ✧ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپخانه: زلال کوثر ✧ صحافی: ولیعصر (عج)
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۹-۲۶۸-۴

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

مرکز پخش

تهران: میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، خیابان
شهدای ژاندارمری، پاساژ کوثر، پلاک ۷
تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۱۶۹۷-۹

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۷۷۷ / WWW.ArameDel.ir

فهرست مطالب

پیش گفتار ۱۱

مقدمه ۱۸

واژه شناسی، اصطلاح شناسی نوحه ۲۳

نوحه در مفهوم عام ۲۸

۱. زمزمه ۲۹

۲. دم شروع سینه زنی ۳۲

۳. زمینه ۳۵

۴. نوحه (سنتی با زبان معیار) ۳۶

۵. واحدهای تند و کند ۴۱

۶. دودمه ۵۰

۷. شور ۵۳

۸. سرود پایانی و بحر طویل ۵۸

نوحه در مفهوم خاص ۷۰

تاریخچه نوحه خوانی و نوحه سرایی در ایران ۷۵

نوحه خوانی ۷۵

نوحه سرایی ۷۷

تقسیم بندی نوحه سرایان پیشین ۹۲

دوره های نوحه سرایی ۹۷

الف) عصر مشروطه تا پایان دهه سی ۹۷

ب) دوره نهضت انقلابی مردم ایران (دهه چهل و پنجاه) ۹۹

ج) دوره دفاع مقدس (دهه شصت) ۱۰۷

د) دوره مد از دفاع مقدس (دهه هفتاد و هشتاد به بعد) ۱۱۰

نوحه و پیوند ریتیم با آن ۱۲۴

عناصر اصلی نوحه ۱۲۴

الف) ملودی (آهنگ، سبک) ۱۲۴

ب) ریتم (ضرب / ایقاع) ۱۲۶

ج) شعر ۱۲۸

عناصر موسیقی آفرین در شعر ۱۳۲

تقسیم بندی آهنگ (موسیقی) در شعر ۱۳۴

نکاتی درباره موسیقی درونی در نوحه ۱۵۲

تقسیم بندی نوحه ۱۶۴

۱. نوحه احساس محور ۱۶۶

الف) عاطفی همراه با پشتوانه فرهنگی ۱۶۶

ب) حماسی و هیجان بخش ۱۶۷

ج) عاطفی محض و تهی از پشتوانه های فرهنگی ۱۷۰

۲. زبان ۱۷۱

- الف) معیار (نوشتاری) ۱۷۱
- ب) محاوره (گفتاری) ۱۷۷
۳. نوحه خیال انگیز ۱۸۱
- گروه یکم ۱۸۲
- گروه دوم ۱۸۵
۴. ساختار و فرم ۱۸۷
- الف) مثنوی ۱۸۷
- ب) مستزاد ۱۸۷
- ج) مصطویه به آن ۱۸۸
۵. اندیشه ۱۸۹
- الف) مضامین و حور ۱۸۹
- ب) تحلیل گری ۱۹۱
۶. موسیقی ۱۹۳
- الف) عروض محور ۱۹۳
- ب) سبک محور ۱۹۳
- ج) نوحه از نظر نوع و تعداد ریتم (ضرباهنگ) ۱۹۴
۷. نوحه از نظر نوع روایت ۱۹۶
- اول شخص مفرد (من) ۱۹۷
- دوم شخص (خطابی) ۱۹۸
- سوم شخص مفرد (او) ۱۹۸
۸. نوحه از نظر حجم ۱۹۶
- الف) کوتاه و بلندی مصراع‌ها ۱۹۹
- ب) نوحه از نظر تعداد بندها ۲۰۰
۹. نوحه از نظر نوع ادبی ۲۰۱
۱۰. نوحه از نظر سهیم مخاطب (مستمع) ۲۰۲

کلیاتی درباره نوحه..... ۲۰۵

- الف) نوحه؛ یک قالب مجزای ادبی..... ۲۰۵
 ب) نوحه، قالبی بر اساس سبک و عروض..... ۲۰۸
 ج) درون مایه و محتوای نوحه..... ۲۱۲
 د) نوحه؛ عرصه نوگرایی..... ۲۱۵

سرباط نوحه سرایی..... ۲۲۱

- مستمعی شاه به برای برنامه های هیئت..... ۲۲۱
 مقبول طبع امام خاص..... ۲۲۲
 پرهیز از کاربرد نغمه های نامتناسب با فضای هیئت..... ۲۲۲
 همدل، همراه و راهنما، مدح..... ۲۲۳
 اهل کوشش و وسواس هنری..... ۲۲۴
 بهره گیری هنری از عناصر تاریخی..... ۲۲۷
 توجه به مرز اقتباس و تقلید..... ۲۲۹
 هدف مند در نوحه سرایی..... ۲۳۱
 آشنا با آموزه ها و دانش ادبی..... ۲۳۲
 توجه به احساس و عواطف..... ۲۳۲
 تأکید بر اصل تخیل..... ۲۳۳
 آشنا با تاریخ و سیره اهل بیت (علیهم السلام)..... ۲۳۳

مباحث مهم نوحه..... ۲۳۴

۱. یک دستی (وحدت عمودی)..... ۲۳۴
 ۲. ساختار و شکل های متفاوت نوحه..... ۲۳۶

۳. بندهای نوحه و درون مایه های آن ۲۴۱

۴. تعداد بندهای نوحه ۲۴۶

تکنیک ها و شگردهای بیانی در نوحه پردازی ۲۴۹

۱. زبان ۲۴۹

عضاسازی در نوحه ۲۴۹

یادی از عمان سامانی ۲۵۰

رصف، بصورتی، بازی در نوحه ۲۵۵

ساخت، واحدهای عددی تازه ۲۶۳

ساخت معادله های زبانی ۲۶۳

اقتباس و بهره گیری از آثار دیگران (تضمین) ۲۶۴

لف و نشر ۲۶۶

مدرّج (ترکیب مصراع ها) ۲۶۷

ترکیب سازی ۲۶۸

ایجاز ۲۶۹

۲. موسیقی ۲۷۲

ایجاد تناظرهای آوایی ۲۷۲

تکرار ۲۸۰

شگردهای قافیه پردازی ۲۸۳

۳. خیال و مضمون ۲۸۶

همانندسازی (تشبیه) ۲۸۶

بیان استعاری ۲۸۷

کاربرد کنایات ۲۹۰

تشخیص (جان بخشی به اشیا) ۲۹۱

حسن تعلیل ۲۹۲

لغزش ها و ضعف های زبانی در نوحه پردازی

۲۹۴ گروه یکم

۲۹۴ ۱. کاربرد کلمات نامأنوس

۲۹۵ ۲. بهره گیری از واژه های قدیمی و متروک

۲۹۷ ۳. کژتابی

۲۹۹ ۴. حشو (کاربرد واژه های زاید و بی مصرف)

۳۰۰ ۵. کاربرد واژه نادرست

۳۰۱ ۶. تقلا و بازخوانی مضمون دیگران

۳۰۲ ۷. خیال بکیر، افراطی

۳۰۴ ۸. فروغلتن نو، در ورطه نظم

۳۰۴ گروه دوم

۳۰۴ ۱. ضعف تألیف (نبودن اصحاح اجزای جمله)

۳۰۸ ۲. تغییر در ساختار اصحاح

۳۱۰ ۳. دوزبانگی شعر

۳۱۲ ۴. تغییر واژه (تصرف در شکل یا آهنگ)

۳۱۳ گروه سوم: ضعف موسیقایی

۳۱۳ ۱. کاربرد هجای کشیده و ایجاد سخته و سکا، در موسیقی

۳۱۵ ۲. خلأهای وزنی

۳۱۵ ۳. بی توجهی به ظرایف موسیقایی قافیه و ردیف

فهرست منابع و مآخذ

۳۱۷ الف) منابع علمی

۳۱۹ ب) منابع تحقیق و جست و جوی شواهد مثال

۳۲۲ ج) وبلاگ های عمومی و اختصاصی شاعران ولایی شرا و مداحان

پیش گفتار

سپاس فراوان خداوند علیم و حکیم را که از ازل خاک ما را با محبت و ولایت اهل بیت علیهم السلام عجین ساخت و گوهر علم و حکمت را مایه زینت قرار داد «خلق الانسان علمه البیان». و درود بر پیامبر خلق اولین و آخرین حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت گرامی اش که گفتار و کردار ایشان صراط المستقیم هدایت است.

شکرو سپاس بی حد آن مسعود محبوب را که راه هدایت را به صاحب این قلم نشان داد؛ قلم به اوسرد و مسیر خدمت را - که همان دفاع از ولایت و خدمت به مکتب اهل بیت علیهم السلام است - بر او مشخص کرد. آنچه می خوانید یکی از کتب دوازده گانه ای است که تحقیق نگارش آن از سال ۱۳۷۹ آغاز شد. ابتدا یادداشت هایی ساده درباره مدائن و سپس ابعاد و بخش های متفاوتی یافت. یکی از بخش های آن اثر مقدسی، درباره نوحه و سرود و تقسیم بندی ساده ای درباره آن بود. از افتخارات بزرگ نویسنده کتاب، یکی این است که دوران باشکوه شاعری و سپس معلمی شعر را با نوحه خوانی و نوحه سرایی آغاز کرده است و نوحه برای او دریچه ای سبز روبه بهشت توسل به آستان اهل بیت علیهم السلام بوده است. از این رو، همواره درباره نوحه، دین بزرگی بردوش خود می دیده و در پی ادای آن بوده است.

مخاطبان گرامی مستحضرنند که در حوزه ادب و هنر ولایی شعرو مداحی، چندان اثر قابل اتقانی وجود ندارد و همین نکته هر محقق و نویسنده ای را با مشکلات فراوانی مواجه می کند که ذکر آن محل این بحث نیست. گفتنی ست در طول این مدت بزرگ ترین دغدغه نویسنده، شناسایی و آریایی قالب های نوپدید در مداحی بود. به همین جهت، در طول این سال ها با برهیز از چاپ نوشته ها ضمن تدریس و محک زدن دریافت ها سعی داشت در خصوص هریک از بخش های کتاب، تحقیقات گسترده همراه با دقت های علمی داشته باشد...

اکنون حاصل یکی از این بررسی ها در این کتاب تقدیم علاقه مندان می شود.

* *

در نگارش این اثر اهداف فراوانی دنبال شده است؛ به چند هدف مهم اشاره می شود:

۱. تحقیق درباره فرهنگ های اصیل (سنتی رامهریزی) نوحه سرایی و نوحه پردازی (اجرای آن)
۲. جست وجوی شاخص های علمی و متعارف در نوحه سرایی و معرفی آن
۳. شناسایی و معرفی فرهنگ ادبی موجود در نوحه سرایی
۴. ارائه تعریف نوحه و شاخص های آن
۵. معرفی شاخه های نوحه (زمزمه - زمینه - نوحه سنتی - واحد تند و کند - شور - بحر طویل یا سرود پایانی)

۶. دفاع از هویت نوحه‌های سنتی و نوپدید

لازم به ذکر است، این هویت از سوی دو گروه، ناخودآگاه آسیب دیده است:

الف) برخی اهل ادب که نسبت به نوحه بی‌مهری می‌کنند و برای آن هویت شعری قائل نیستند.

ب) برخی اهل هیئت و مداحی که به نوحه سنتی دو ظلم بزرگ روا داشته‌اند:

یک) به سبب تلف نوحه را کنار گذاشته و زمینه را جایگزین آن کرده‌اند، در حالی که در یک تارکرد متفاوتی دارد.

دو) با افراط در عامیانه‌سازی زبان و محاوره‌ای شدن قالب‌ها عملاً ذائقه مخاطب را تغییر داده‌اند که سبب تنگ شدن مخاطب جوان، قالب نوحه سنتی با زبان نوشتار را نمی‌شناسد و جز قالب‌های محاوره‌ای و ساده‌ای چون زمینه و شور را نمی‌پسندد. جمعاً عوامل فوق باعث بروز کردیم عمومی و غیرفنی در عرصه نوحه شده است.

۷. گرایش فراوان به نوحه‌سرایی - به‌ویژه در میان مداحانی که از تجربه شعری و معلومات ادبی کم بهره‌اند - تولید محتوا در این عرصه را به‌سوی بخشید. افزایش روزافزون شاعران نوحه‌سرا و کمیت اشعار، و به‌عکس افول مضمون و زبان، مقید و محصور ماندن آن در زبان محاوره، عدم وسواس شعری، و... زنگ خطرها و هشدارهایی است که تاکنون آن را کم‌تر کسی جدی گرفته است.

۸. تبیین این نکته و تأکید بر آن که بین نوحه و شعر هیچ تفاوتی نیست و وجه تمایز این دو، درست مثل ترانه، در برجستگی های موسیقایی نوحه است. در این نوشته بر این نکته بارها تأکید شده است نوحه را نباید تفننی، یک بار مصرف و صرفاً ابزار تمرین شاعران تازه کار دانست و باید به اصالت شعری آن توجه داشت.

۹. مرزبندی میان نوحه سالم و ناسالم با طرح بحث آسیب شناسی و لغزش های زبانی نوحه.

۱۰. تلاش برای ارقای ساختار هنری نوحه با طرح دو موضوع مهم:

الف) تبیین شگفتی های زبانی در نوحه.

ب) معرفی اجزای هسته نوحه و تأکید بر شناخت و رعایت آن.

* * *

در این کتاب درباره موضوعات فراوان و متنوعی سخن به میان آمده و بر آن تأکید شده است؛ از جمله:

- نوحه قالب شعری است؛
- اصالت موسیقایی دارد؛
- قواعد خاص ادبی و موسیقایی دارد؛
- از گنجینه فرهنگی نوحه باید بهره برد؛
- قالب متفاوت و متنوعی دارد که هریک کارکرد و ظرفیت مجزایی دارند؛
- به دو حوزه آسیب شناسی و زیباشناسی نوحه باید توجه داشت؛
- زبان و تخیل در نوحه نباید دستخوش ساده اندیشی عوام گردد.

سال‌هاست که صفحات کتب ویژه مداحی، لبریزست از نوحه‌هایی که سروده و خوانده شده است؛ اما بی‌نام و بی‌هویت! نه نام نوحه‌سرایش مشخص است نه مبنای ادبی و موسیقایی دارد؛ یعنی به تمام معنای عاری از اخلاق و هنرست! مؤلف (گزینش‌گر نوحه‌ها)، با بی‌توجهی به نام نوحه‌سرا اخلاق را زیر پا می‌گذارد و شاعر نوحه‌سرا نیز به اثر خود توجه و وسواس هنری ندارد... می‌بینید که چقدر اوضاع فرهنگ در عرصه نوحه، اسف‌بار است. سر به آید گفت: بیچاره نوحه‌سرا! بیچاره مخاطب!

نویسنده در این کتاب در صددست این معضلات را گوشزد کرده، دست شاعر نوحه‌سرا و مداحان عزیز به گرمی بفشارد و از ایشان بخواهد که برای نوحه وقت بگذارند؛ آن را فدای بداند و آن را در صدر بنشانند و بدانند که با تدبیر می‌توان از تجاری شدن و روزمرگی نوحه جلوگیری نمود. اگر نوحه‌سرا به بلای پرگویی دچار شود و نوحه به کالایی که بارمصرف بدل شود، مطمئناً دیگر شاهکاری در این عرصه خلق نخواهد شد. گنجینه‌ای برای آیندگان برجای نخواهد ماند.

* * *

این اثر - که «آیین شورآفرینی» نام گرفته است - آیین‌های گذشته را میراث نوحه‌سرایی و نوحه‌پردازی را معرفی و نقد نموده و حاوی یادداشت‌های نویسنده درباره موضوعات نوحه است. در این نوشته‌ها ادعای تولید علم نشده - هرچند وظیفه همه محققان ادب و هنر ولایی، تولید علم و اندیشه است - اما تلاش شده است با ذکر نکاتی، افکار را برانگیزد تا صاحبان

اندیشه و قلم، به اهمیت موضوع بیش تربیندیشند و قلم به دست گیرند. در این کتاب سعی شده بدون جانب داری از جریان های نوحه سرایی صرفاً به معرفی نوحه و قوالب موجود پرداخته شود؛ هرچند بر قالب نوحه اصیل با زبان معیار تاکید شده است اما در کنار آن بر ضرورت شناخت ظرفیت قالب های نوپدید و رفع عیوب آن اشاره شده است.

* * *

این اثر، ضمیمه های فراوانی دارد که حتی از چشم نویسنده آن نیز پنهان نیست! از جمله

- نوحه، متأسفانه جزو ارشفاهی است و معمولاً نام صاحبان آثار نامعلوم است. به همین دلیل، جهت استناد در برخی موارد به ناچار نام پایگاه های اینترنتی به جای نام کتبه ذکر شده است.
- منابع رسمی و قابل استناد درباره نوحه یا وجود ندارد یا در دسترس نیست.
- نوحه با سبک، مفهوم زیبایی خود را می یابد و در این اثر، زمینه پرداختن به سبک وجود نداشت و صرفاً ادبیت و شاعرانگی نوحه بررسی شد.
- این اثر در طی دوره ده- دوازده ساله به مرور به رشته تحریر آمده است؛ بنابراین در مظان این اتهام است که دچار چندزبانگی و تشطط در گفتار و نوشتار شده است! از همه مخاطبان فهیم، بابت عیوب احتمالی این کتاب پوزش می طلبیم.

* * *

دورنگارش این کتاب -که زمان زیادی به خود اختصاص داد- دوستان

زیادی در حوزه تحقیق و جست و جوی شاهد مثال‌ها با نویسنده همدلی و همکاری داشته‌اند که سزااست از ایشان تقدیر شود؛ در این جا با سپاس و شکرگزاری دوباره از پروردگار بزرگ که بر این کم‌ترین توفیق خدمت بخشید و بنا بر کلام حکمت‌آمیز نبوی که: «من لم یشکر الناس لم یشکر الله» با قدردانی و سپاس از فرزندگان عزیز و ارجمند، آقای یوسف رحیمی عزیز که عنایت و توجه ویژه خود درباره این کتاب و موضوع آن را اثبات کردند؛ هم این مجموعه را که نه بسنده از چاپ آن نومید شده بود- از محقق فراموشی بیرون آوردند و هم با بررسی لازم، کتاب را بازخوانی کرده عیوب آن را متذکر شدند. آقایان حامد، اهرنگ، سنج و رضا خورشیدی اهل فضل که تجربه خویش درباره نوحه را در اختیار این تحقیق قرار دادند و نمونه آثار برجسته در عرصه نوحه را معرفی کردند. و به ویژه استاد گران سنگ در حوزه ادب ولایی، جناب آقای دکتر محمد رضا سگری که مسوَرانه نسخه اولیه کتاب را سالیان پیش مطالعه فرمودند و نکاتی را متذکر شدند.

امیدوارم که همواره توفیق خدمت‌گزاری در مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) را به احسن وجه داشته باشند.

در پایان، از مخاطبان نکته‌سنج انتظار می‌رود که با مطالعه دقیق و منقدانه خود، بر نویسنده منت گذارند و او را در رفع کاستی‌های اثریاری فرمایند.

والله ولی التوفیق

۲۵ مرداد ماه ۱۳۹۴ مطابق با یکم ذی‌القعدة ۱۴۳۶

سید مهدی حسینی رکن‌آبادی

نوعی زمینه سازی برای رسیدن به چنین لحظات باشکوهی است...
لحظاتی که عطر «حماسه» و بغض نسبت به دشمنان را به همراه دارد.
متأسفانه امروزه توازن فنی و محتوایی در بسیاری از نوحه های امروز به
هم خورده و حجم عظیمی از نوحه ها به نکات و مضامین حسی - عاطفی یا
کژالش مراثی اختصاص یافته است.

هویت فنی و تاریخی

نوحه، شعری است با برجستگی موسیقایی مثل تصنیف و سرود و
در اصطلاح نوحه اش شعراست که با لحن ها و مقام های موسیقی هم ساز
گردد. نوحه ها نیز مثل تصنیف ها بر مبنای وزن عروضی و گاه بر اساس هجا و
سیلاب ها سروده شده اند.

برخی بزرگان ادب فارسی این دو گونه ادبی توجه داشته اند؛ مثل
ملک الشعرا بهار و رهی معیری که تصنیف برای قابل بوده اند و نیز یغمای
جندقی و فرزندش، فدایی مازندرانی و همام روجردی و... که در عرصه
نوحه گام های بزرگی برداشته اند.

نکته قابل ذکر این که همواره نوحه مهجور و مظلوم واقع شده است و
ورود عوام و کم سوادان به این عرصه به این مظلومیت دامن زده و همواره
خداشه هایی به اعتبار این دو قالب موسیقایی و مردمی وارد ساخته است.
در کتب تاریخ ادبیات می خوانیم که از دوره صفویه به بعد، شاعران گمنام و
برخاسته از میان مردم به تصنیف سازی روی آوردند و نتیجتاً زبان این گونه ادبی،
محواره ای و عامیانه شد و بسیاری از تصانیف به جهت ضعف ادبی ازین دوره

تا پایان عصر قاجار، راه ابتدال را پیمود تا جایی که برخی تصنیف‌ها به جهت ضعف‌های عمده آن، در مقوله ادبیات به شمار نیامده است!^۱

ادوارد براون در تاریخ ادبیات ایران به این ضعف اشاره کرده می‌گوید این آثار برخلاف انتظار در ادبیات، اثرضعیفی به جا می‌گذارد. با بررسی تاریخچه پیدایی و رشد تصنیف و نوحه می‌توان به شیوه‌های اساسی سُرایی آن پی برد:

۱. سرودن شعر مراد با ساختن آهنگ ویژه آن
 ۲. سرودن شعر متناسب با آهنگی که پیش از آن ساخته اند (امروزه تمامی نوحه‌ها بر این اساس سروده می‌شود).
 ۳. ساختن آهنگی متناسب با شعری که قبلاً سروده شده؛ مثلاً سبک‌گذاری بر روی غزلی از حافظ و اجرای آن در قالب تصنیف.^۲
- آسیب‌شناسی نوحه

آنچه درباره تصنیف آمد مشخصاً درباره نوحه نیز مصداق دارد و نوحه نیز در معرض همان آسیب‌هاست. این نکته در سُرایی به نوحه سُراییان عصر ما گوشزد می‌کند که، اگر موسیقی و شعر (که مضمون این کتاب است) در نوحه جدی گرفته نشود به ابتدال کشیده شده، به سرنوشت تصنیفات و اشعار تعزیه‌ها دچار خواهد شد.

برخی مشکلات نوحه سُرایی امروز به رفتار برخی مداحان و نوحه سُراییان سنتی باز می‌گردد که نه در رفتار خود با جوانانِ علاقه‌مند، انعطافی داشتند

۱. دانش‌نامه ادبی فارسی، ص ۳۶۷.

۲. همان

نه در حرفه نوحه‌سرایبی به چشم‌اندازهای پیش‌رویشان توجه می‌کردند و نتیجتاً در عرصه همان سبک‌ها و شیوه بیان زبان قدیم درجا زدند. از سوی دیگر جوانان نوحه‌سرا - که در صدد آموختن و ارائه قابلیت‌هایشان بودند - از برخی بزرگان نومید شده، حتی نسبت به ایشان دچار سوء تفاهم و حتی بی‌اعتمادی شدند. عوامل یادشده زمینه فاصله گرفتن مداحی امروز از گذشته، با انتخاب خود گردید و امروز شاهدیم برخی جوانان مداح با محوریت شعر و سبک ساده و جذاب، مجالسی پرشور را برگزار می‌کنند اما چندان ریشه در فرهنگ مداحی پیشین ندارد؛ زیرا:

□ به نوحه با زبان معیار به میزان لازم التفات نمی‌شود؛

□ شورمحورست ولی نگرش حاشیایی در آن چندان برجسته نیست؛

□ تناسبی میان حجم قالب‌های اجرا نیست و برخی قالب‌ها به‌ویژه

«شور» در برنامه برخی مداحان بی‌ارزش و معمول استفاده می‌شود به

همین جهت با دریغ باید گفت بخش‌هایی از هنر اجرا در مداحی روبه

نابودی است؛

□ بیش از حد معمول، احساس محورست و غنای محتوایی ندارد؛

□ مرثیه و روضه واقعی ارائه نمی‌شود یا صرفاً با شعر به آن اشاره می‌شود؛

□ مداح محورست و نقش مخاطب در آن کم‌رنگ شده است.

در این کتاب تلاش شده است مخاطب به نوحه، نگرشی عمیق‌تر از پیش

بیابد، موضوعات مطرح‌شده را با نوحه‌هایی که تاکنون شنیده و خوانده بسنجد

و نهایتاً بتواند درباره وضعیت نوحه در دنیای امروز به آسانی قضاوت کند.